

За підтримки:

Випуск# 12/2012

При Інституті економічних досліджень та політичних консультацій

ОГЛЯД АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ

“Зелений” тариф в Україні: нові стимули та старі перешкоди

Автори

Юлія Огаренко
ogarenko@apd-ukraine.de

Олег Нів'євський
nivievskiy@apd-ukraine.de

Німецько-український агрополітичний діалог (APD)
Інститут економічних досліджень та політичних
консультацій (IER)

Рейтарська 8/5 А, 01030 Київ
Тел. (+38044)235-7502, 235-6327

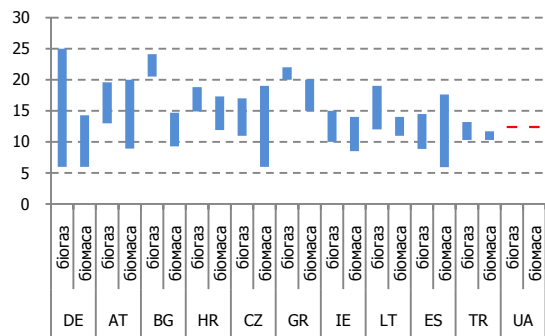
Нещодавні зміни законодавства щодо стимулювання виробництва електроенергії з відновлювальних джерел створюють кращі можливості для біогазових проектів, фотоелектричних установок домогосподарств та малих гідроелектростанцій. Однак, нечіткі процедури та жорсткі вимоги щодо місцевої складової можуть знівелювати позитивні зміни та перешкодити розвитку сектору. Доки ці проблеми повністю не вирішено, виробництво енергії з відновлювальних джерел в Україні буде зростати значно повільніше ніж в ЄС.

Новий Закон № 5485-VI "Про внесення змін до Закону України "Про електроенергетику" (сприяння виробництву енергії з альтернативних джерел) було підписано Президентом 29го листопада та набере чинності з 1 квітня, 2013. Закон суттєво змінює умови розвитку відновлювальної енергетики в Україні. Зокрема, зменшено "зелений" тариф для сонячних електростанцій, що є слушним рішенням, оскільки порівняно з країнами ЄС, на даний момент діє необґрунтовано високий коефіцієнт "зеленого" тарифу (залежно від потужності). Складно знайти інше екологічне чи економічне обґрунтування таких високих тарифів аніж інтереси окремих компаній. Водночас, зміни до "зеленого" тарифу надають можливість і приватним господарствам продавати надлишок електроенергії виробленої фотоелектричними установками (встановленими на дахах) до мережі, однак процедури все ще має визначити Національна комісія регулювання електроенергетики (НКРЕ). Це нововведення має на меті стимулювати більш широке використання сонячної енергії домогосподарствами. Крім того, коефіцієнт "зеленого" тарифу збільшено для малих гідроелектростанцій та диференційовано залежно від їх потужності. Більше того, власники біогазових проектів зможуть продавати електроенергію на пільгових умовах. З метою підтримки виробництва електроенергії з біогазу було запроваджено коефіцієнт "зеленого" тарифу на рівні 2,3 (такий самий як і для проектів на твердій біомасі), однак деякі положення ще необхідно прояснити та покращити, щоб залучити інвестиції та забезпечити сталий довгостроковий розвиток біогазового сектору в Україні.

По-перше, має бути надано більш чітке визначення "біомаси" з метою узгодження недвояких критеріїв щодо права проекту на "зелений" тариф. Хоча нові поправки розширили визначення "біомаси" до відходів тваринного походження, воно все ще не достатньо чітке. На даний момент, гравці ринку дискутують чи будуть мати право на "зелений" тариф проекти з використанням деревних пелет чи біогазу виробленого з силосу, оскільки нове визначення "біомаси" охоплює лише відходи (а не продукти) сільського, лісового та рибного господарства. Крім того, загальна процедура отримання "зеленого" тарифу та підключення до мережі має бути більш простою та прозорою.

По-друге, залишається відкритим питання стосовно того чи є новий коефіцієнт на продаж електроенергії виробленої з біогазу достатньо високим, щоб забезпечити прийнятний для інвесторів термін окупності. На даний момент, на ринку немає узгодженої позиції з цього приводу. Деякі представники бізнесу говорять про те, що коефіцієнт на рівні 2,3 все ж таки краще ніж нічого, а інші стверджують, що він занижений, щоб привабити інвестиції у біогазові проекти. Наприклад, розрахунки здійснені Біоенергетичною асоціацією України демонструють, що інвестиції у проект з коефіцієнтом на продаж електроенергії у 2,3 повернуться лише за 15-20 років, що надто довго для інвесторів. Варто зазначити, що у першій версії закону передбачався коефіцієнт 2,7, що забезпечував окупність за 7-8 років. У низці країн ЄС "зелений" тариф для біогазових проектів диференціюється в залежності від потужності проекту і, як правило, вищий за тариф для проектів на основі біомаси (див. Рис.1) у зв'язку із вищими витратами на будівництво.

Рисунок 1. "Зелені" тарифи для проектів з використанням біогазу та біомаси у деяких країнах ЄС та Україні (євроцент/кВт год)

Джерело: власне представлення на основі даних <http://www.res-legal.eu>. "Зелений" тариф для України розраховано, використовуючи "зелений" коефіцієнт 2,3 для проектів з використанням біогазу та біомаси.

Більше того, "зелений" тариф для біогазових установок в Україні буде застосовуватися лише до проектів, що будуть введені в експлуатацію з квітня 2013 р. Це створює несправедливі умови по відношенню до власників біогазових проектів (близько 10), які вже побудували біогазові установки і почали виробляти електроенергію, розраховуючи на зелений тариф у своїх бізнес-планах. Депутати проголосували за "зелений" тариф для біогазових проектів ще у 2011 році, але Закон було заветовано Президентом. Зараз "зелений" тариф для біогазових проектів підтримала Верховна Рада і підписав Президент, а установки побудовані раніше дискриміновано. Така непослідовна державна політика перешкоджає залученню іноземних інвестицій у сектор відновлювальної енергетики в Україні.

Врешті-решт, вимога щодо місцевої складової на рівні 30% для проектів, що будуть введені в експлуатацію до 2014 та на рівні 50% з 2015 фактично перешкоджає будівництву біогазових установок у найближчому майбутньому. Враховуючи, що для будівництва великих біогазових установок необхідно 2-3 роки, розробники проекту будуть вимушені дотримуватися вимоги щодо забезпечення місцевої компоненти на рівні 50%, що є неможливим на даний момент. На сьогодні, в Україні відсутнє вітчизняне виробництво обладнання для біогазових проектів, щоб задовольнити критерій місцевої складової, відповідно, не варто обмежувати імпорт обладнання. Більше того, впровадження вимоги місцевої складової з метою стимулювання вітчизняного виробництва техніки/обладнання у будь-якому економічному секторі піддається значній критиці в економічній літературі, оскільки така політика створює неефективні потужності і не досягає бажаних результатів. Більше того, це створює бар'єри для міжнародної торгівлі технікою/обладнанням, що однозначно суперечить правилам СОТ (див. більш детально AFPR#11).

Підсумовуючи, використати переваги "зеленого" тарифу, зокрема, нещодавно запроваджених нових стимулів, у повній мірі буде можливо лише в тому випадку, якщо Уряд обере послідовну і передбачувану стратегію державної політики і запровадить прозорі процедури. Наслідуючи досвід країн ЄС, доцільно диференціювати "зелений" тариф для проектів на основі біогазу та біомаси в залежності від потужності та сировини, щоб створити рівні можливості для всіх розробників проектів. Крім того, варто відмовитися від вимоги місцевої складової для проектів, що використовують відновлювальні джерела енергії, зокрема, біогаз, оскільки такий підхід є економічно неефективним та не буде стимулювати виробництво електроенергії. Бізнес-спільнота також може відігравати більш важливу роль, лобюючи свої інтереси через спеціалізовані асоціації на основі спільного, секторального підходу.